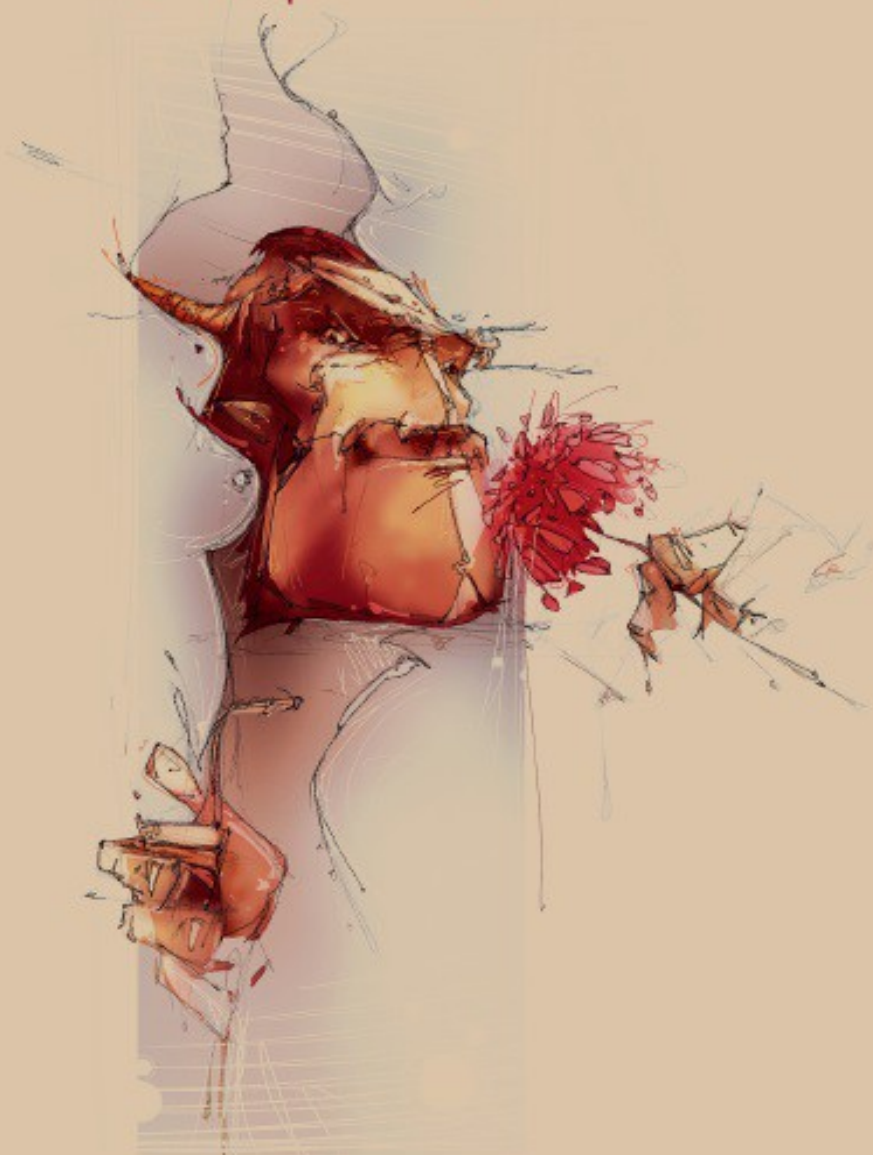

ЮРИЙ
АНДРУХОВИЧ

ЛЮБОВНИЦИТЕ НА ЮСТИЦИЯ

PARADOX

Превод от украински: Албена Стаменова

ЮРИЙ АНДРУХОВИЧ

ЛЮБОВНИЦИТЕ НА ЮСТИЦИЯ

(Параисторически роман в осем и половина епизода)

Германските окупатори, като най-мощна от страните, официално облечени във власт, откровено провалили делото на своя *нов ред*. Причините за това са преди всичко във вътрешните разпри, които раздират не само върхушката, но и всички по-ниски нива на Третия райх. Затова поведението на нацистите в ситуацията на перманентно противостояние на всички срещу всички е изразително амбивалентна. А оттам и безпомощна. И поради това все по-ревностна в репресиите.

От една страна, човек би могъл да си помисли, че нацистите като власт имали обективна нужда от стабилност и спокойствие, още повече в регион с толкова единоплушни и устойчиви антисъветски настроения, в пъти усилен от купищата обезобразени трупове, които Съветите, сякаш за добър спомен за себе си, ефектно оставили преди отстъплението.

От друга страна – тъкмо те, *немците*, се показали като най-големите провокатори и разпалвачи на всички местни войни, преди всичко на украинско-полските. Тъкмо те пращали украинската полиция, а по-късно и дивизионерите, да унищожават общности, в които изразително преобладава полското население. Там, където то е предимно украинско, по тяхна заповед вилнеели полските шуцаци, ликвидиращи „бандите на Бандера“ с цели семейства и селища.

От още по-друга страна, заиграла се в специфичното си „разделяй и владей“, нацистката власт не усетила как станала инструмент, използван фактически от всяка от страните за унищожаване на другата. Всички избивали всички, но не винаги в непосредствена смъртна схватка. Понякога било достатъчно да се издаде врага на немците, а те отлично изпълнявали палаческо-разстрелното си дело. При това предателството съвсем не се смятало за предателство, а за изпълнение на патриотичния дълг. Примерът с полската приятелка на приятеля „Джем“, която предала на гестапо списъка с юношите-конспиратори, е само един малък епизод в безкрайно дългата верижна реакция от взаимни натопявания и разгроми с чужди ръце. Затова в известен смисъл колаборационисти и предатели отново били фактически всички.

Украинските нелегални на свой ред съвсем не успели окончателно да изяснят отношението си към окупаторите и по времето на описваните тук

събития били забележимо объркани. Изглежда, никой вече не вярвал в освободителните намерения на Третия райх. Все пак обаче някои се надявали, че системните поражения на Източния фронт ще принудят Германия да се опомни и да легализира украинската държава, като я приеме за съюзник против врага номер едно – Съветите. На какво се основавали такива очаквания – на подлостта или на наивността на някои особено прогермански водачи на Организацията – днес е трудно да се каже. Създаването през юли 1943-та на дивизията „Галичина“, колкото и да им се искало на колаборационистите в украинското ръководство, не означавало нищо повече от въвличане в бойните действия на свежо пушечно месо. По отношение на всичко друго *немчугите* демонстративно не оставяли никакви съмнения, че украинците за тях не са съюзници и никога няма да станат. Вие не сте унгарци, румънци или още по-малко италианци, вие дори не сте хървати, вие сте никой – сякаш казвали нацистите. И били много последователни в това. Още в началото на окупацията на Украйна до всички първични отделения на полицията (Sipo) и СД от Берлин била разпратена заповед, в която недвусмислено се твърдяло, че „движението на Бандера готви въстание“, а всичките му активисти „трябва незабавно да бъдат арестувани и след основен разпит тайно да бъдат унищожени“.

През двете години, изминали между появата на тази заповед и описваните тук събития, цялата ѝ тайност хиляда пъти ставала явна. Например тя крещяла от всички стени и стълбове на град С. с червени афиши. „Хората ги наричаха червени – свидетелства Яшан, – защото винаги бяха печатани на червена, с кървав цвят хартия“. Това били списъци на украински затворници, арестувани тук и там безразборно, предимно по време на хайки. Списъците обикновено съдържали двайсет имена. Първите десет били на вече разстреляни. Другите десет щели да бъдат незабавно разстреляни, ако нелегалните извършат още дори една диверсия през следващите три месеца. Това не спирало нелегалните, дори май ги вдъхновявало – от късната есен на 1943 г. червените афиши ставали все повече; градът почервявявал целият, дори тръгнал невесел анекдот, че в печатницата всеки момент ще се свърши последният рулон червена хартия.

Не се знаело обаче колко още украинци – съзнателни, несъзнателни, цивилни, униформени, полицаи, нелегални, лесничей, селски първенци, безпартийни лекари, инженери, учители, герои, страхливци – трябвало да бъдат показно арестувани, взети за заложници, измъчвани и убити от окупаторите, колко още червени афиши да бъдат напечатани и разлепени, за да стане ясно: Третият райх не е защитник, не е протектор, не е партньор, не е опекун, не е по-големият брат, а точно обратното на всичко това. (Приятелят „Самсара“, за когото е тази история, разбрал това отдавна, още в началото на *лошите времена* – когато долетели първите вести за погроми над евреите и за разстрела на професорите в Лвов. Но мненията на „Самсара“ не влияели върху решенията на Организацията.)

Есента на 1943 г. е време на окончателно, повсеместно и вече неприкривано преминаване на германската окупационна власт към задушаване на каквито и да е прояви на украинска самостоятелност. Когато на 28 ноември в планинското селище В. отново били разстреляни десет „украински бандити“, гестаповците затрупали телата им с *други* – както свидетелства Яшан, „вероятно еврейски“. Наставало време на общите ями, които побирали всички.

И това дори не е метафора.